

ються урядом. У цій версії термін под. до риторичної фрази, наведеної деякими політиками: **І. н.** – це те, що самі політики вважають **І. н.**

Найважливішими **І. н.** є захист суверенітету і територ. цілісності д-ви й захист обумовленого традицією нац. укладу. **І. н.** включають в себе потребу в існуванні сталого конституційного ладу, суверенітету і територ. цілісності сформованої нацією д-ви. Неухильне дотримання **І. н.** є гол. показником життєвої сили д-ви. Розрізняють внутр. і зовн. **І. н.** Внутр. **І. н.** виражаються в прагненні нації захищати свій сусп. лад і правопорядок, створювати основу для ефективного екон. розвитку та забезпечення соц. прогресу сусп-ва, підвищувати культ.-дух., морально-патріотичний і науково-технічний потенціал д-ви. Зовн. **І. н.** спрямовані на забезпечення зовн. безпеки д-ви, досягнення нею вигідних позицій з питань міжнар. екон., екол., культ. співробітництва. Виражаються комплексом його дипломат., політ., екон., військ., інформ. устремлень і зусиль. Сфера зовн. **І. н.** може бути: глобал., тобто поширюватися на весь світ або більшу його частину; регіон., пов'язана зі зміцненням політ., екон. і військ. позицій д-ви, її впливу в окремих, насамперед суміжних, регіонах світу (континентах, акваторіях морів і океанів).

І. н. України – життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і дух. цінності Укр. народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби сусп-ва і д-ви, реалізація яких гарантує держ. суверенітет України та її прогресивний розвиток. (М. Требін)

ІНТЕРЕС ПОЛІТИЧНИЙ – спрямованість індивіда (соц. групи) на завоювання певних позицій у системі політ. влади. Поняття «інтерес» активно використовується в різних галузях наук. знання, відповідно, має різне тлумачення щодо свого походження. Більш виваженим вбачається підхід щодо пояснення походження інтересу, який обстоює його двоїсту природу, тобто єдність об'єктивного (матеріальні умови життєдіяльності людей) і суб'єктивного (почуття, бажання, настрої та устремління до задоволення потреб). Вважається, що вперше в історії сусп. думки осмислення сутності інтересу як спонукальної сили суспільно корисних людських вчинків здійснено в працях фр. просвітителів К. А. Гельвеція, П. Гольбаха, Д. Дідро та ін. Конкретно інтерес виявляється як прагнення людей до певних цінностей, норм, ін-тів, специф. ставлення до дійсності. Інтерес перетворюється в **І. п.**, якщо реалізація под. прагнень вимагає застосування політ. заходів – тиск на уряд, участь у діяльності парламенту, зміна держ. політики, підтримка партій, політ. лідерів тощо. **І. п.** – реальний важіль та стимул діяльності суб'єктів політ. життя сусп-ва, вибіркове ставлення суб'єктів політ. життя до сусп.-політ. процесів, подій, явищ, першопричина політ. активності, яка базується на світоглядних принципах, переконаннях і настановах. Він являє собою суб'єктивне вираження об'єктивно існуючих політ. відносин з точки зору реалізації суб'єктами політики своїх соц. цілей, постає основою взаємодії (протистояння або співпраці) всіх політ. сил. Об'єктом **І. п.** є влада та владні відносини, механізми здійснення політ.

влади, політ. діяльність партій та сусп.-політ. рухів, лобістських груп, політ. еліта та її окремі представники. Умовою успіху політ. діяльності є вміння виявляти **І. п.** в обіцянках, заявах, діях суб'єктів політики. Роль **І. п.** у системі політ. відносин полягає у такому: забезпечує збереження або зміну політ. становища у сусп-ві представників різних спільнот; визначає напрям політ. діяльності; відбиває зв'язок загальнодерж. інтересу та інтересу певної групи; демонструє рівень узгодженості інтересів різних груп, прошарків та влади (розлагодженість породжує суперечності й політ. конфлікти). Характерні особливості **І. п.**: має своїм джерелом матеріальні відносини, але активно на них впливає; тісно пов'язаний із механізмом та способами здійснення влади; має відносну самостійність; формується в результаті взаємодії різних соц. груп залежно від їх активності, зрілості, ваги в сусп-ві; має нац. забарвлення в багатонац. сусп-ві. Виокремлюють такі види **І. п.**: за носієм (нац., держ., класові, колект., особистісні); за політ. орієнтацією (ультраліві, ліві, лівоцентристські, центристські, правоцентристські, праві, ультраправі); за хар-ром політ. режиму (тоталітарні, авторитарні, демокр.); за спрямованістю (зовнішньополіт., внутрішньополіт.); за ступенем усвідомленості (стихійні, свідомі); за можливістю реалізації (здійсненні, нездійсненні). Ілюзорною формою **І. п.** є бюрокр. інтерес, який орієнтується не на держ., а на корпоративні, консервативні, егоїст. цілі. (*О. Стасевська*)

ІНТЕРНЕТ-ПАРТІЇ – одна з новітніх форм політ. партій. Зареєстровані в Україні, Рос. Федерації, Іспанії. Чле-

нами **І.-п.** є переважно фахівці у сфері інформ. технологій, хакери. Створення **І.-п.** є одним із різновидів політ. тролінгу. Як політ. сили, **І.-п.** декларують прагнення створити привабливі інвестиційні умови в країні та вийти на вищий рівень розвитку економіки та суч. інформ. технологій. В основному висувають популістські гасла, орієнтуючи свою політ. діяльність на е-демократію, навколо якої вибудовуються усі політ. цілі й ідеї, об'єднання населення за допомогою мережі Інтернет, спрямування усього потенціалу користувачів Інтернету на суспільно корисні справи. Декларують «новий» вид рівності – стирання меж між містом і селом, молоддю й літніми людьми, багатими та бідними. Тролінг **І.-п.** полягає у провокаційних обіцянках: якісно покращити життя громадян за допомогою суч. технологій; захистити персональні дані та свободу користувачів Інтернету; забезпечити реальні можливості кожному громадянину бути почутим; фільтрувати усі політ. рішення за допомогою мережі Інтернет; забезпечити повну свободу висловлювання власних думок; комп'ютеризація всієї країни; ліквідація бюрократії в негативному її розумінні, перехід на цифрові носії та відхід від паперової тяганини; безкоштовні курси користувачів персональних комп'ютерів й іноз. мов для всіх громадян України за рахунок бюджету; зменшити к-сть податків до одиниць; заборонити реалізацію генно-модифікованих продуктів і под. В Україні партія такого типу (Інтернет-партія України) була створена у 2007 р. на чолі з хакером Д. Голубовим; Дарт Вейдер був висунутий як кандидат на президент. виборах 2014 р. (див.: *Тролінг політичний*). (*О. Дзьобань, О. Соснін*)

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

Харківська асоціація політологів

ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИЙ СЛОВНИК

За редакцією професора *М. П. Требіна*

Харків
«Право»
2015

УДК 32(038)
ББК 66(0)я2
П50

*За планом науково-дослідних робіт
Міністерства освіти і науки України 2013–2015 рр.*

*Рекомендовано до видання вченою радою
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 6 від 20 лютого 2015 р.)*

Рецензенти:

В. М. Бебик – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, глобалістики та соціальних комунікацій Університету «Україна», Голова Всеукраїнської асоціації політичних наук;

В. Д. Гончаренко – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри історії держави і права України та зарубіжних країн Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, заслужений діяч науки і техніки України, академік Національної академії правових наук України;

В. Ф. Смолянюк – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології та соціології Київського національного економічного університету імені В. Гетьмана

Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: [Л. М. Герасіна, В. Л. По-
П50 грібна, І. О. Поліщук та ін.]; за ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2015. – 816 с.

ISBN 978-966-458-848-2

Політологічний енциклопедичний словник охопив аналіз основних категорій політичної науки. Основний зміст словника розкриває сутність, поняття, цінності та значення політики, її ролі в житті особи та суспільства, нації і держави, у долі народів і людства загалом. Призначення Словника – сприяти формуванню нової політичної культури українського суспільства, що орієнтована на ідеї демократії, свободи і європейські цінності. У Словнику розглянуто понад 600 найважливіших понять політології.

Для науковців, політичних діячів, викладачів, аспірантів, студентів ВНЗ, а також усіх, хто цікавиться політикою та політичною наукою.

УДК 32(038)
ББК 66(0)я2

ISBN 978-966-458-848-2

© Герасіна Л. М., Погрібна В. Л., Полі-
щук І. О. та ін., укладання, 2015
© Видавництво «Право», 2015

Науково-довідкове видання

Політологічний енциклопедичний словник

За редакцією професора *М. П. Требіна*

Редактор *С. А. Пашинська*
Коректор *Н. Ю. Шестьора*
Комп'ютерна верстка *О. І. Сенько*

Підписано до друку з оригінал-макета 03.11.2015.
Формат 70×100 $\frac{1}{16}$. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 65,8. Обл.-вид. арк. 61,9. Вид. № 1271.
Тираж 500 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
Україна, 61002, Харків, вул. Чернишевська, 80а
Тел./факс (057) 716-45-53
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Леонов
Тел. (057) 717-28-80